

Sa metropis de Las Merdonas

Sa de is Merdonas est un'arruga longa e strinta, pren"e domus ki is bombas de sa segundu gherra mondial anti lassau sdorrocadas. E su logu si du funti pinnicau is topis. Diaici, arrangendi is stampus i alascendi is bassas, a-i cuddu logu totu sdorrocau d'anti furriau a dominàriu, is topis, ca funti bèstias intelligentis cuddas. A bortas prus de is cristianus.

Ma calincuna bèstia in carri, batiara e ki passillat a duas francas, a bìviri ingunis comuncas nc'est abbarrada, ca atru logu aundi andai no nd'anti tentu mai. E a marolla bìvinti in sa ki di nanta "sa Metropis", est a nai sa metròpoli de is topis. E no sorigheddus de su sartu, ma merdonas de citadi, mannas ke proceddus. E is murus po das stesiai, a is merdonas, innoi no sèrbint a nudda.

E di aici ant a abarrai imparis òminis e merdonas, is unus a cant'a is atras. Ca issas ge' funti bèstias sàbias.

Una borta però no fiat diaici, ca ainnant'e su cumentzu de sa gherra, su logu fiat pren"e gatus. E topi pagu e nudda. Ma cun sa gherra e su fàmìni a garronis, de is arrugas, is gatus, fianta bolaus in deretura aintr"e is

pingiadas e is tianus de sa genti, ca sa petz"e gatu fiat bona e fiat s'ùniga cosa 'e papai.

Da coxinanta de dònna manera: a sukitu, a scabèciu, cun s'arrosu, a bombas, a burrida.

Sa genti no andàt prus ank'e su carnatzeri, ma *su pisiteri* nci fiat. Po nai sa beridadi, calincunu iat cumentzau a si papai is topis puru, ma sa petz"e topi no fiat aici bona ke sa de sa gatu. Di aici sa gatu si nd'est sparèssia de su bixinau e is topis anti cumentzau a fai su ki bolianta. Lìberus.

E candu is aèrius ameriganus ànta inghitziàu a bombardai de manera grai sa citadi, e genti morta ci ndi fiat a muntonis, in d'ùnna arrenconi, is topis ànta cumprèndiu ki is cosas, po issus, si fianta ponendi de manera bona. Di aici, de sòrixi, ndi fianta arribaus medas, e dunniunu ndi calàt cun totu sa parentalla sua avatu.

Fiant arribaus de d'ùnna parti: de su sartu e de is biddas, de terramanna e de is isuleddas, de is mògorus e de is montis. Dunniunu si fiat postu a fai su tràfigu suu i a-d angiai sorixeddus a vagonadas. A pagu a pagu is topis ànta cumentzau a ndi bessiri sempri prus mannus ca cosa 'e smurfiri nd'agatanta sempri de prus.

Is pagus cristianus ki àanta sighiu a bivi ingunis àanta cumentzau a gherrai contr'a is topis, ki si faianta sempri de prus. Ndi fiat bessiu un'incontru-scontru intr'e is merdonas e is cristianus ki donniunu teniat su godàngiu suu. E no is topis sceti!

Po nai, po giogai a fubba, in is arrugas, is pipius non umperanta sa bòcia de coràmini o de gomma, ma de peddi de merdona. Cumentì?

Ndi cassanta duas o tresi, das smatzanta e ndi boganta petza e peddi. Sa coa da scatanta e d'alloganta. Sa petza, pudèscia, nci da scavulanta a mari; sa peddi lanosa ancoras amatulada da scraminanta, da tratanta cun àcua e sali, i a pustis da ponianta a sbentiai.

Una borta ki custa primu faina fiat acabada, is peddis benianta cosidas s'una cun is atras, cun forma de bòcia. Po su filu umperanta is coas scatadas. Poi, cun-d una denti beni puntuda, faianta unu stampu e una vàrvola. De custa manera ndi bessianta pallonis bellus mòrbidus ki si podiat giogai a fubba scrutzus.

E is tzias de su bixinau fianta prexadas ca is birdis de is fentanas no si seganta prus.

Ma is merdonas sighianta a migrari po andai a bivi in sa grandu megalòpoli, ki Topolinia a cunfrontu pariat una bidde. Da tzerrianta "Las Merdonas". Su nòmini a sa spannyola du iat scioberau una famiglia de merdonas de is prus antigas ki nci bivianta. E sigumenti fianta nòbilis de orìgini ibèriga, ianta scioberau custu nòmini. E poi fiat togu. Teniat unu sentidu a tipu Las Vegas o Los Angeles.

Logu de conkista insomma, aundi iant agatau, intr"e is bassas e is domus sdorrocadas, kilus e kilus de merda, àliga e puresciori ki dis permitiat de podi bivi sanus e liberus. Calincun'atru invecis naràt ki su nòmini fessit sardu etotu, ca boliat nai "la' is merdonas" e ki ndi fiat bessiu "La's Merdonas" in deretura.

Po no fai aggrau a nisciunus, in is dogumentus pùbrigus is nòminis dus umperanta totu is duus.

Comuncas, is ratzas bècias si fianta amesturadas a is ratzas noas, e ndi fiat bessia una comunitadi de merdonas metìcias. Is iskilius de su Sud s'amesturanta cun is gannitus de su Nordu. E totus agiannitanta cun totus. Atru ki ratzismu: nci fiat cos"e papai, traballu e spàssiu po totus. De

merdonas oramai nci ndi fianta diarerus de donnya spètzia e totu amesturadas.

Figureussì ki de s' Austràlia puru ndi fiat arribada una truma de scenziaus-sproradoris po das studiai a is merdonas. Custus òminis scìpius e studiaus ànta girau totu su mundu, ma una cosa di aici no d' ànta bia mai, nemancu in Ìndia o in Amèriga.

Pariat ki intr"e is ratzas prus raras nci fessit sa *merdona pibaratza*, ki is iscentziaus narànta ki fessit "faci a s'estintzioni". S'arrexoni fiat simpli meda: a is pipius, su de giogai cun-d una bòcia niedda, mùrina o color"e castàngia, a su cumentzu dis fiat andau beni.

Ma cumentu a sa televisioni ànta biu ki in is partidas ofitzialis is giogadoris umperanta bòcias biancas a màncias, issus puru ànta bòfiu bòcias ke-i cussas. Sigumentu a sbiancai sa peddi niedda de is merdonas fiat una faina difìtzili e dispendiosa puru, si fianta postus a sorigai is merdonas biancas a màncias arrùbias. Is merdonas pibaratzas apuntu.

E sigumentu cuddas bòcias a-puà praxianta meda a is pipius de su bixinau e de is atras partis de sa citadi puru, de un'atividadi artigianali ndi fiat bessiu unu bìssni prus o mancu industriali. E is bòcias das bendianta in

is mellus butegas de s'ìsula, cun-d unu bellu imboddicu puru, totu colorau a màncias arrùbias, cun cuatrus concas de merdonas nieddas a fàscia in fronti e cun-d una cruxi arrùbia in mesu.

Un'atra ratza endèmiga i rara meda fiat sa *merdona mùdula*, topi mannu sentz"e origas, ki sa genti circàt de da bociri in dònna maniera, prus de is atras, ca totus is mamas da timiànta ca, naràt su contu, cust'arratz"e merdona teniat su costùmini de si nci papai a is origas de is pipieddus mascus. E is pipius si furriànt a fèminas, e duncas cresciànta madreddus e totus afeminaus.

Po dus amparai e po dus fai cresci fortis e mascus, intzandus a is pipius is *bruxas* faiànta una meixina a brebus e dis donanta una manufica de coraddu a forma de franca de gatu cun is ùngas a foras, ki is merdonas timiànta a fragu.

Ma su fragu, de su dinai però, du iànta intèndiu is prateris ca si fianta postus a fai giunkillyus e franca-ficas in coraddu ki in pagu tempus fianta bessius a gàge de sa tzitadi. Non ci fiat unu pipiu sentz"e franca a ungas a fora apicau in sa giaca o pendi pendi. E no nci fiat unu turista stràngiu ki no si ndi torressit a domu cun custu suvenì in sa balixa.

Intr"e is pubbricatziõis scentiõfigas in diàrius e arrebitas internatzionalis, tocat arregordai is traballus de is iscentziaus a pitz"e sa *mardona 'e pauli*, ki fiat una ratza de merdona tot'atrupelliada; de sa *madrusca bosana mercatada*, ki lassàt sa tana totu incasinada; de sa *madrõa loca*, ki teniat sa conca tostada cument'e un'arroca; e de sa *medrona sonayola*, ki ndi bessiat po Canciofali e no bandàt mai a-i scola. A-i cust'ùrtimu spètzia di naranta *merdona burricona* puru.

Ma sa merdona ki totus, scentziaus e cuntrastus, circanta de prus, fiat sa *merdona pintada*, ki su nòmini scentiõfigu fiat "*merdona arkenoeu*" ma ki da tzerrianta *merdona coloreganivuendi* puru.

Is iscentziaus da circanta po da studiai, a sa merdona arkenoeu, ca fiat sa sola merdona a su mundu ki iat imparau a furriai su colori de su pilu cument'e su camaleonti. Is merdoneris puru da circanta ca portàt una lana totu colorada ki praxiat meda a is maistus de pannu.

Issus puru ìanta intèndiu fragu de pilla e ìanta cumintzau a traballai custu pilu totu beni pintau po ndi fai bestis de peddi po fèminas arricas ki båndanta a tiatru.

Atru ki mraxani, atru ki skirru o visoni. Sa pellicia de merdona arkenoeu fiat a s'ùrtimu tzèrriu! E ndi podiasta biri ank'e su tiatru comunali de

bècias totu impeddegaminaras cuncurdaras a pedditza de merdonas pintadas.

Ma is merdonas fianta cumintzendi a si nd'arroschi de totu custu murigu lègiu de genti sidia de dinai sceti, ki das bociat po ndi furai sa peddi o das furriai a bòcia po nci giogai a fubba. E si fiant arròscias de is credèntzias de is *bruxas* puru. Poita depiat essi insoru sa curpa de is gènius sessualis de is mascus? Unu cristianu no podiat essi liberu de scioberai ki di praxianta is fèminas o is òminis?

E ita de is scimpròrius a pitz"e is merdonas ki dis mussianta is origas! Ita nc"intranta is merdonas cun custas costumàntzias bècias e soberadas!? Is iscioncus de is cristianus no depianta arrùiri a pitz"e is concas de is merdonas e das degolliai! Po no kistionai de totu is atras cosas ki sutzedianta a sa genti, ki donànta sa curpa a is merdonas!

No ti partiat sa màkina? Curpa de calincuna merdona! Sa gatu fiat morta? Su nexi sempri de is merdonas fiat. Totu pagat sa merdona!

Di aici sa giunta comunali de Las Merdonas iat aprovau unu programma straordinàriu po aprontai custu probrema sempri prus de importu intr"e

sa populatzioni ki no si intendiat prus amparada. Unu sentidu lègiu de pagu seguresa iat truessau is bassas e is tanas ki nci bivianta.

Ìanta detzìdiu de informai de prus is merdonas a pitz"e is escas ki is òminis umperanta po das cassai e ìanta formau unus cant'e comitaus po detzidi atziosis cumunas.

Is arrexonus e is parris fianta diferentis. Ma in "Sorixigratzia" dunnyunu podiat nai su ki pensat diarerus sentz"e timi di essi scupetau o stocau.

"Fraigaus unu muru mannu e grussu!" narat calincunu.

"Maccu 'e cadena sesi? No at a serbiri a nudda ca is òminis in sa bassa no ndi calanta... si cassanta candu nosu ndi besseus a s'airi oberta po sbentiai o po traballai!" arrespundiat calincun'atru amostendi de ai ligiu su "manuali po no si fai cullyonai de is escas" ki su cumunu iat imprentau in prus de centumila còpias.

"Ki s'òmini no est una bèstia stagionali ke is atras... abbarrat in citadi totu s'annu, ke a nosatrus..." sighiat un'atra merdona beninformada.

"Ge' du scieus cumentì fàinti imoi! E nosu du scieis ita faeus? Candu bieus a un'arrettonera o a un'esca di poneus calincunu ki est mortu giai e diaici no depeus pagai mancu su gastu po s'interru" iat prepostu unu.

"A parri miu depeus circaì de dus cullyonai, dus depeus pigai a giru a is òminis, ki si sèrbinti... scimprus funti e scimprus ant a abbarrai... bivus si sèrbinti!"

"Est berus... e poi a dus bociri no fait... ge' no seus scimprus cument'e a issus ki si pènsanta ki si papaus is bombas avelenadas imoi?" ironizàt un'atru.

"E poi is òminis funti bècius ke nosu... seus nàscius imparis e s'anti sempri donau sa cosa de papai... Mi ndi càlanta is salias a nci pensai sceti a totu sa cosa bona ki làssanta totu su noti a fora de is piolas, de is bar e de is pizzerias... e ita si pènsanta, ki nosu no si da pigaus? La' ki seus fatus de petza nosu puru, ki dèpinti papai is fillus nostrus puru! Ki sa nostra puru est una vida certa-certa!" iat nau sa tzia merdona ki biviàt in sa cannonara de sa gisterra a monti.

"No nd'ant a intzoddai prus una!" iat nau arriendi unu topi ki di fiat spuntada sa dent' 'e s'ogu.

"Ma ita bòlinti? Ki no si bolianta innoi no si depianta papai totu is gatus..."

"E da dèpint abbarrai de dus alluvionai cun totu custas croketas..."

"Ma puita no si preòcupanta de is puddas e de is cabonis, ki cuddus eya ki funti perigulosus, intamus de si segai is mustatzus a nosu!"

"E a is picionis puru!" iat aciuntu un'atra.

"Eya... poi cìrcanta de ti bociri a corpus de mallu po unu nonudda, poita ca ses una merdona sceti..." iat nau s'atra ki fiat ates"e pari.

"Lassa perdi... deu ariserenoti femu passillendi in-d unu corridòriu po fastigiai cun-d una bella criceta ki bivit a su de cuatru pianus, pròpiu innoi... di femu faendi una bella serenara a mutetus curtzus... e no biu a sa meri de domu currendimì ca mi boliat ghetai de sa barandillya a corpus de scova? Cosa de no crei".

"No mi ndi kistionis de-i cudda topixedda bianca, miskinedda... ma ita at fatu po d'acabai in buyosa totu sa vida deu no du sciu... bellus galiegus ki no funt atrus!".

"Tocat a fai una fiacolara miskinedda po strumbullai a s'opinioni pùbriga" iat nau una merdonedda giòvuna a kèfia i a ullyeras.

"E intzà... du scisi ita ap'a fai deu notesta... ki d'apu fotografada sa tipa... e du sciu cali est sa màkina sua... nc'intru in su motori e d'arrosigu totu is filus elètrigus, diaici crasi da bollu biri" iat nau Arrò-arrò sa merdona sfoddadori, ma unu pagu cardampuleri puru.

"Mi ndi podis allogai un'arrigheddu de filu elètrigu ki mi praxit tropu pobrexeri?" d'iat pediu una bella merdona a pilus brundus de-i cuddas ki dis naranta *merdonas norvègigas*.

"Eya, cali ti praxit de prus?" d'iat domandau issu totu ecisau.

"Su ki tenit savori de casu... gràtzias!" iat arrespùndiu issa totu in tribulia.

Is comitaus bixinalis fianta sempri de prus e si fianta fatus sempri prus mannus, ca is merdonas s'atobianta po kistionai e si cunfruntai. Sempri de manera sorixigràtiga. E torranta totus a unu kemu: ki gràtzias a s'intelligèntzia insoru i a sa manera de bivi de is òminis, ànt'ai sighiu a bivi in Las Merdonas bellas, mannas i a brenti prena.

E diaici ànta detzìdiu de mandai a is merdoneddas pitikeddas a iscola puru, ca no dis pariat giustu ki is picocus sceti nci bandèssinti. E gràtzias a-i custu scioberu giustu e sorixigràtigu ki is piciokeddus de sa tzitadi, oindì, sighinti a tenni un'arraghèscia bona po fai sciòperu e no andai a scola.

Càralu Mulas

Contu ki at bintu su primu prèmiu po sa prosa in su cuncursu intregau a su poeta "Montanaru" de Dèssulu, editzioni de su 2005. Sa proprietadi de su contu est de Càralu Mulas.